

BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO A MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU POHLEDEM RODIČŮ

HEALTH AND SAFETY OF PRE-SCHOOL AND YOUNGER SCHOOL – AGE CHILDREN FROM THE PERSPECTIVE OF PARENTS

**Barbora Loudová Stralczyńska¹, Kateřina Chroustová¹,
Martin Bílek², Eva Marádová³, Petr A. Skřehot^{2,4},
Tereza Krčmářová¹, Jana Krátká¹**

¹ Katedra preprimární a primární pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

² Katedra chemie a didaktiky chemie, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

³ Katedra speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

⁴ Znalecký ústav bezpečnosti a ochrany zdraví, z. ú., Praha

Abstrakt

Príspevek prezentuje zkušenosti a přístupy rodičů (N = 648) dětí v předškolním a primárním vzdělávání (2–12 let) v oblasti prevence úrazů, bezpečného chování a ochrany zdraví, získané z dotazníkového šetření. To bylo realizované v roce 2021 v rámci projektu LAGRIS podporovaného TAČR. Výsledky ukázaly, že se většině dětem v tomto věku nestává žádný vážný úraz (59 %), ale jen 1–2 drobné úrazy (38 %). Rodiče téměř vždy hledí na využívání běžných ochranných pomůcek v zákonem stanovených situacích. Nižší využití možností ochrany dítěte je ale v oblasti kyberprostoru a sociálních rizik.

Klíčová slova: rodiče; bezpečnost a ochrana zdraví; dítě v předškolním věku; dítě v mladším školním věku, prevence

Abstract

This paper presents the experiences and approaches of parents (N = 648) of children in preschool and primary education (2–12 years) in the field of injury prevention, safe behaviour and health protection, obtained from a questionnaire survey conducted in 2021 (LAGRIS project, TAČR). The results showed that most children at this age do not experience any serious injuries (59%), but only

1–2 minor injuries (38%). Parents almost always look at the use of common protective equipment in statutory situations. However, the use of child protection options is lower in the area of cyberspace and social risks.

Keywords: *parents; health and safety; pre-school child; young school age child, prevention*

1 ÚVOD

Príspevek se venuje problematice bezpečnosti a ochrany zdravia (BOZ) detí (2–12 let), ktorá je predmetom výskumného projektu LAGRIS. Cílem je získat relevantní informace o zkušenostech, potřebách a přístupech dětí/žáků, pedagogů a rodičů k problematice. Příspěvek prezentuje zkušenosti a přístupy rodičů zjištěné pomocí dotazníkového šetření.

2 TEORIE

V České republice je v porovnání se západními zeměmi EU dlouhodobě vyšší úrazovost dětí v předškolním a mladším školním věku. Každoročně nastane úraz, otrava či jiné poranění přibližně u 400.000 českých dětí (na 8 % je hospitalizováno). Počet dětských úrazů každoročně narůstá o 1,1 %. Týká zejména lehkých úrazů bez trvalých následků (MZČR, 2020). Protože rodiče a jejich výchovné působení jsou klíčovými aktéry v prevenci domácích zranění malých dětí (Morrongiello et al., 2004), je nezbytné věnovat pozornost jejich přístupům a strategiím směřujícím k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví jejich dětí (Morrongiello et al., 2008).

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkumný vzorek tvořilo 648 rodičů dětí z 11 MŠ a ZŠ (Praha) zapojených do projektu. Výzkumným nástrojem byl anonymní dotazník vlastní konstrukce, který obsahoval následující skupiny položek: základní informace o osobách žijících v domácnosti s dítětem a dítěti, počet úrazů dítěte s typem nejtěžších zranění, identifikace rizikových míst a předmětů, se kterými se dítě setkává, využívání ochranných pomůcek a prostředků pro BOZ dítěte, připravenost dětí

k zvládnání rizik spojených se zajištěním BOZ a hodnocení podílu školy na této připravenosti. Pro prvotní vyhodnocení dat byla použita popisná statistika pro uzavřené položky a kvalitativní analýza v MAXQDA pro otevřené položky.

4 VÝSLEDKY

Rodiče nejčastěji uvádějí, že se jejich dítěti během života nestal žádný vážný úraz (41 %) či 1–2 úrazy (38 %). Podle nich se dítě setkává nejvíce s rizikovými místy: bazén (58 %) a nezajištěná okna (41 %); nebezpečnými předměty: kuchyňské nože (64 %) a elektrické spotřebiče (51 %); nebezpečnými látkami: čisticí prostředky (67 %) a dostupné léky (43 %). Nejčastěji vždy používané ochranné pomůcky jsou dětská autosedačka (95 %) a cyklistická helma (88 %), nikdy reflexní vesta na kole (56 %) a program ochrany dětí v online prostředí (31 %). Rodiče považují své dítě většinou za zcela připravené (53 %) se chránit před nebezpečím v domácím prostředí (bez rozdílu v kategorii 4–12 let), v ostatních prostředí částečně a za nepřipravené je v případě kyberprostoru (27 %). Na připravenosti se dle rodičů podílí škola částečně (60 %).

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Výsledky korespondují s poznatky popsány v dříve provedeném šetření mezi rodiči a prarodiči (Stralczyńska et al., 2022a) z hlediska počtu a typu úrazů dítěte, jeho připravenosti či vnímané role školy na připravenost dítěte. Z šetření dále vyplývá, že rodiče vnímají kyberprostor a rizika s ním spojená jako novou hrozbu, na kterou zároveň jejich dítě není dostatečně připraveno. Školu považují za důležitého partnera ve výchově dítěte k bezpečnosti. Jak ukázalo předchozí šetření mezi pedagogy, školám však chybějí didaktické materiály pro výuku bezpečnostních témat spojených s kyberprostorem, médii i riziky v domácím prostředí (Stralczyńska et al., 2022b).

PODĚKOVÁNÍ

Příspěvek vznikl s podporou projektu TAČR č. TL03000213 Analýza a podpora rozvoje kompetencí dětí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví. Děkujeme všem rodičům dětí z mateřských a základních škol zapojených do dotazníkového šetření, že reflektovali své zkušenosti, názory a potřeby ve vztahu k tématu rozvoje kompetencí dětí v oblasti ochrany zdraví.

6 LITERATURA

- Morrongiello, B. A., Klemencic, N., & Corbett, M. (2008). Interactions between child behavior patterns and parent supervision: Implications for children's risk of unintentional injury. *Child Development*, 79(3), 627–638. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2008.01147.x>
- Morrongiello, B. A., Ondejko, L., & Littlejohn, A. (2004). Understanding toddlers' in-home injuries: II. Examining parental strategies, and their efficacy, for managing child injury risk. *Journal of Pediatric Psychology*, 29(6), 433–446. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsh047>
- MZČR. (2020). „ZDRAVÍ 2030“ analytická studie. <https://zdravi2030.mzcr.cz/zdravi-2030-analyticka-studie-stav-obyvatelsva.pdf>
- Stralczyńska, B. L., Chroustová, K., Skřehot, P., Chytrý, V., Bílek, M., & Marádová, E. (2022). Childhood Injuries and Their Sustainable Prevention from the Perspective of Parents and Grandparents. *Sustainability*, 14(17), 10592.
- Stralczyńska, B. L., Chroustová, K., Skřehot, P., Bílek, M., Marádová, E., Krátká, J. & Pěnička, J. (2022b). Bezpečnost a ochrana zdraví dětí předškolního a mladšího školního věku pohledem pedagogických pracovníků. In R. Švaříček, & H. Voňková (Eds.), *Sborník příspěvků XXX. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu: Proměny výchovy a vzdělávání a jejich reflexe v pedagogickém výzkumu* (s. 108–111). Masarykova univerzita.